But not the reverse

אבל איפכא לא –

OVERVIEW

The ברייתא concluded that this leniency (that we let them first celebrate their wedding and then go into mourning) is only if the father of the התן or the mother of the כלה died (since they provide the wedding needs of the התן and כלה respectively), but if it was the reverse (the mother of the התן or the father of the כלה died) this leniency would not apply. אבילות discusses various rules of marrying after אבילות.

והוא הדין אם אבלים מחמת שאר קרובים -

And the same rule of strictness would apply if they are in mourning for other relatives (neither their father nor their mother); they would also be required to begin the mourning period and have the wedding afterward.

מוספות asks:

רימה דאמר בפרק ג' דמועד קטן (דף כג,א ושם) מתה אשתו אסור לישא עד שיעברו ג' רגלים - תימה דאמר בפרק ג' דמועד קטן (דף כג,א ושם) It is astounding! For the ברייתא states in the third מסכת מו"ק 'his wife died, he is forbidden to remarry until three holidays pass -

רביה - אם אין לו בנים מותר לישא לאלתר משום פריה ורביה However, if he has no children he may remarry immediately in order to fulfill the מצוה of מצוה. In addition -

הניחה לו בנים קטנים מותר לישא לאלתר משום פרנסתם -If his deceased wife **left him over with small children he may** also **remarry immediately because of the** children's **needs**'. This concludes the ברייתא, which indicates that an אבל may remarry immediately if he has no children (because of פו"ר) -

והכא אמר אבל איפכא לא ומשמע דבאין לו בנים עסקינן However here the ברייתא states, 'however by the reverse (or by other relatives)
he may not' remarry until after the אבילות, and it seems that here we are
discussing someone who has no children -

ברייתא דטרח להו משמע דבבחור איירי states, 'for there is no one to work for them'; indicating that he is still a בחור מקיים פו"ר, so why cannot he continue on with the wedding because of פר"ר as the other ברייתא stated.

מוספות answers:

_

¹ One who has grown children, does not need his father to take care of his second wedding; he can do so on his own.

$-^{2}$ ויש לומר דלאלתר לאו דוקא אלא כלומר מותר לאחר זי

And one can say that when the מו"ק in ברייתא ruled that he marry immediately if he has no children or he has small children, it did not actually mean immediately, but rather it meant that he is permitted to remarry after the seven days of mourning. There is therefore no contradiction between the ברייתות.

תוספות cautions:

ומיהו לבעול אסור עד לאחר ל³ כדמוכח בתר הכי

However (even though he may remarry [after seven days] if he has no children or small children), nevertheless it is forbidden for him to have relations with his wife, until after the thirty day period of mourning, as is evident later in that same ברייתא

במעשה שמתה אשתו של יוסף הכהן ואמר לאחותה בבית הקברות צאי ופרנסי בני אחותיך - במעשה שמתה אשתו של יוסף הכהן ואמר לאחותה בבית הקברות צאי ופרנסי בני אחותיך told his wife's sister in the cemetery, marry me and go and take care of your deceased sister's children (meaning that the surviving sister should marry יוסף הכהן and attend to his children [from her sister]). The ברייתא concludes -

-'יאף על פי כן לא בא עליה עד זמן מרובה מאי זמן מרובה שלשים יום מכלל דכנסה תוך לי But nevertheless (even though they married within thirty days), he had no relations with her until a 'long time' passed'. The גמרא asked, 'what is a 'long time'; ממרא מושר answered, 'thirty days' after his wife's death, indicating that he married her within thirty days.

ותוך שבעה ודאי אסור כדמוכח הכא⁵ -

And within the seven days of אבילות it is certainly forbidden to marry as is evident here –

תוספות responds to an anticipated difficulty:

ומה שאמר לה בבית הקברות לא היה זה כניסה אלא שידוכין בעלמא -And this which he said to her in the cemetery, go and attend to the children (which would seemingly indicate that he married her then), this was not a

² Compared to the ג' רגלים which one has to wait normally after the wife's death, waiting only seven days is considered לאלתר.

³ An אבל is permitted to have משמיש after seven days; however by a בעילת מצוה where there is a שמחה יתירה where there is a בעילת מצוה be needs to wait בעילת (see ל" יום 'See 'Thinking it over' # 1.

⁴ The meaning of 'ואעפ"כ לא בא וכו' is that even though he married her, nevertheless ל' יום until א ניום, indicating that the marriage took place 'Thinking it over' # 2.

⁵ If it is not אביו של חתן אמה של כלה or אמה של , then the wedding may not proceed since they are אבלים. See 'Thinking it over' # 3.

marriage (for that is forbidden until after the שבעה, but rather it was merely an engagement to get married after שבעה.

In summation: an אבל for one's wife may not marry until three רגלים pass (for other אבילות he must wait one month), however if he (was not מקיים פו"ר or) has small children that need to be attended, he may marry after שבעה, but may not be ל'. ^{6}

תוספות qualifies this היתר:

ונראה לרבינו יצחק דודאי אותו שיש לו בנים קטנים מותר לישא תוך לי -And it is the view of the ר"י that certainly one who has small children is permitted to marry within thirty days so someone will attend to the children -

כדמשמע בעובדא דיוסף הכהן -

As it seems by the story of יוסף הכהן who had small children and married within thirty days -

אבל אותו שאין לו בנים כלל אסור לישא עד לאחר שלשים -However one who has no children at all, it is forbidden for him to marry until

after thirty days (even though he was not מקיים yet the פנ"ר) -

כיון שאין יכול לבעול תוך שלשים -

Since he cannot be בועל within thirty days, so there is no purpose in the marriage, as opposed to one who has small children who may marry within the thirty days (after שבעה), for even though he cannot be בועל, but his wife will attend to the children.

חוספות offers proof to this view:

- וכן משמע במסכת שמחות (פרק זי) דתניא במה דברים אמורים כשיש לו בנים גדולים And so it seems in מסכת שמחות, where the ברייתא teaches, 'when do these laws apply (that one waits three holidays), if he has older children -

- אבל אין לו בנים או שיש לו בנים קטנים מותר לישא אחרת לאחר אין לו בנים או שיש לו בנים קטנים מותר לישא אחרת אחרת אבל אין לו בנים או שיש לו בנים קטנים פו"ר סר האבל מקיים פו"ר or he has small children (and needs a wife to attend to them), he may remarry after thirty' days - משמע דאסור אפילו לישא תוך שלשים

It seems that (one who has no children) is forbidden even to marry within מלשים (and not only to be בועל as the ר"י stated –

-

⁶ See footnote # 11.

 $^{^{7}}$ It will be necessary to say according to this ר"י that when the abovementioned מותר in מותר states ואם אין לו בנים אין לו בנים it means that he need not wait three מותר לישא לאלתר (and not like the לאלתר). (לאחר ז' which means).

⁸ Our text of מס' שמחות (instead of 'לאחר ל' יום (לאחר ל'

תוספות anticipates a difficulty:

ואף על גב דיש לו בנים קטנים מותר לישא תוך שלשים -

And even though the "י" ruled that one who has small children may remarry within שלשים (and from the שמחות it seems that both one who has no children and one who has small children may marry only after thirty days) –

תוספות responds:

מכל מקום נקט אחר שלשים משום אין לו בנים² -

Nevertheless we can answer that the ברייתא mentioned that he marries after שלשים, because of the case where אין לו בנים אין, however if he has בנים קטנים he may remarry within שלשים.

חוספות offers a dissenting view:

ורבינו תם רצה לומר דבאין לו בנים -

And the ר"ת wanted to say that by one who has no children -

אפילו לבעול שרי תוך שלשים אחר ז' משום פריה ורביה -

He is permitted even to be בועל within שלשים but after בעה because of - פו"ר ההיא דשמחות אינה מתיישבת כפירושו $^{ ext{10}}$

However the מס' שמחות of מס' cannot be explained according to the s'ר"ת view.

In summation: according to the "חוף one who has small children may remarry 'תוך ל", but cannot be until after 'ל. However, one who has no children can remarry only after 'ל. We are more lenient by בנים קטנים than by אין לו בנים קטנים the reverse is true; by בנים קטנים he may marry לו בנים קטנים after 'ל (as the "maintains), but by אין לו בנים אין לו בנים קטנים על מוך ל". We are more lenient by בעיל תוך ל". בנים קטנים על מוך ל". בנים קטנים על מוף לו בנים קטנים על מוף לי בנים קטנים אין לו בנים קטנים על מוף ל".

תוספות continues to rule on various cases in this matter:

-ינראה דביש לו בנים קטנים שרי לישא ואפילו אם היא נמי אבילה מפני שמפרנסת בניו ונראה דביש לו בנים קטנים שרי לישא ואפילו אם היא נמי אבילה And it is the view of תוספות, that in a case where he has small children he can marry a woman (תוך ל'), and even if she is also an אבילה; he may do this since she attends to his children -

_

⁹ Regarding מותר לישא אחרת לאחר ל' we can interpret that when the ברייתא states מותר לישא אחרת לישא מותר לישא (even though that according to the ה"י he may remarry within 'ל' it is referring to the ביאה, which can be done only.

 $^{^{10}}$ How can the שמחות שמחות mention אין לו בנים when it rules מותר לישא לאחר מותר only, since by אין לו בנים he may (not only marry but) even be בועל תוך ל' (according to the "ר"ת?! See footnote # 8 & 9.

¹¹ It would seem that תוספות (before he mentioned these two views) maintains that by both יש לו בנים or יש לו בנים he may marry (ממוק"י see בועל לאחר ל'). See footnote # 6.

¹² See 'Thinking it over' # 4.

- אבילה מאחותה אבילה מאחותה אבילה בעובדא דיוסף הכהן שהיתה אבילה מאחותה And even though it is possible for him to marry another woman who is not an אבילה, nevertheless it is permitted, as is evident in the story of יוסף הכהן where (his new wife) was an אבילה because of her sister's death –

תוספות discounts this proof:

– ומיהו אין כל כך ראיה דשמא שאני התם לפי שהיא תרחם על בני אחותה יותר מאחרת However it is not such a valid proof (that he may marry an אבילה), for perhaps there it is different, since the sister will be more caring for her nephews than another woman. However if the proposed wife is not a relative to the children and is also an אבילה, it may not be permitted (if he can marry another woman).

תוספות anticipates a difficulty with the premise than if אין לו בנים he may marry even an אבילה within 'ל':

- יאף על גב דתנן בפרק החולץ (יבמות דף מא,א ושם) כל הנשים יתארסו חוץ מאלמנה מפני האיבול And even though the פרק החולץ נוסי' said, all the woman (whether she was previously an ארוסה or a נשואה betroth (immediately after the divorce) except for the אלמנה, because of the mourning' -
- ולא מפליג מידי משמע שאסורה אפילו למי שיש לו בנים קטנים כשהיא אבילה And ר' יוסי does not distinguish at all, indicating that while she is an אבילה, she is forbidden to marry even to someone who has small children, and here תוספות אבילה that he is permitted to marry an אבילה

responds:

התם משום דבלאו הכי אסורה דצריכה להמתין ג' חדשים ¹⁴ משום הבחנה ¹⁵ התם משום דבלאו הכי אסורה דצריכה להמתין ג' חדשים regardless it is different, because she is forbidden to have נישואין regardless of the אבילות, for she is required to wait three months because of הבחנה.

In summation; an בנים קטנים may marry an אבילה even if it is 'תוך ל' for both of them (but he cannot be בועל until after 'ל').

An additional ruling:

_

¹³ The reason is he may not find another who is willing to attend to his children (additionally, since he wants her, he will not take another and he will wait until after 'ל to the detriment of the בנים קטנים).

¹⁴ Therefore since she cannot marry him, there is nothing gained by having the אירוסין right away for the sake of the בנים קטנים, for since she is merely an ארוסה she is not together with him and cannot attend to his children, who are by him.

¹⁵ החבנה means distinction. A widow or divorcee has to wait three months before she may have relations with a new husband in order to distinguish whether a child born is from the original husband or the new husband.

ר"ת אחר לינו אחר לי¹⁷ יכול לכנוס אחר לי¹⁶ יכול מתו אביו ואמו¹⁶ יכול לכנוס אחר לי¹⁷ ruled that one may marry after '' even after the death of his parents –

תוספות anticipates a difficulty:

יהא דאמרינן במועד קטן $(r_0 c_{2,2})$ על כל המתים נכנס לבית המשתה אחר ל' - And that which the מסכת מו"ק מסכת מו"ק, 'for mourning after all deceased relatives the mourner may enter a banquet hall after 'ל', however if he is mourning -

על אביו ועל אמו אחר י"ב חדשים -

For his father or mother he must wait until after twelve months', this concludes the ברייתא. The question is how can the ר"ת rule that he can marry after 'ל

responds:

- הני מילי בשאר שמחות אבל לישא אשה שהיא מצוה יתירה¹⁸ מותר

This ruling of waiting twelve months from participating in a בית המשתה for one's parents is valid by other types of joy, however to marry a woman which is a 'special' מצוה it is permitted after 'ל

- יאפילו יש לו בנים משום שנאמר (קחלת יא) בבקר זרע [את] זרעך ולערב אל תנח ידך אמר (קחלת יא) בבקר זרע אפילו יש לו בנים משום שנאמר (פו"ר אם בבקר זרע און אפילו יש לו בנים משום שנאמר (פו"ר because it says, 'in the morning sow your seed and towards evening do not stay your hand'
- והביא ראיה מדתניא²⁰ סתם כל ל' יום לנישואין ולא מפליג בין אביו ואמו לשאר קרובים And the ר"ת bought proof that one may marry after thirty days of אבילות even for parents, from the ברייתא which states as a general rule, 'thirty complete days of must pass before marrying', and the ברייתא does not distinguish between mourning for his parents or for other relatives -

משמע דבכולהו לאחר ל' מותר

Indicating that by all relatives (including parents) one is permitted to marry after 'ל of אבילות –

הוספות brings an additional proof to this ruling of the הוספות:

והרב רבינו יוסף הביא ראיה לדבריו דתנן במסכת שמחות (פרק טי) בהדיא -

 $^{^{16}}$ It is only by מתה אשתו that he is required to wait ג' רגלים (see תוס' מו"ק כג, א ד"ה עד.

¹⁷ This is in a case where he has already בנים גדולים; however if he has no בנים or he has בנים קטנים he may marry תוך (as the ת"ת stated earlier in this 'תוס').

¹⁸ The מצוה הדולה is referred to (by תוספות [see 'במות מג,ב ד"ה שאני as a מצוה גדולה. See 'Thinking it over' # 5.

¹⁹ It is in פסוק . This means that one must engage in פו"ר not only in his younger years (בבוקר) but even in his older years (לערב) and even if he has children already. See יבמות סב,ב. ^{20} מו"ק כג,א.

And ה"ר יוסף brought a proof to the ר"ת for we learnt explicitly in a משנה in משנה -

על כל המתים אסור לילך לבית המשתה עד שישלימו ל' יום For all deceased relatives it is forbidden to go to a בית המשתה until the completion of thirty days of bereavement -

יעל אביו ועל אמו אסור כל שנים עשר חדש אלא אם כן היה ^{21} של מצוה - However for one's father and mother it is forbidden to enter a בית המשתה the entire twelve months, unless it was a משתה of a משרה -

אלמא שרי בכל משתה של מצוה -

It is evident that it is permitted to participate in every מצוה, including one's own wedding.

תוספות concludes:

וצריך עיון אי קאי נמי ארישא ושרי אפילו תוך ל' יום:

And contemplation is needed to decide if the statement אא"כ היה של applies even to the אים (where it says יום שישלימו ל' יום (אסור ללכת לבית המשתה עד שישלימו ל' יום (for even for back to the תוך ל' יום will be permitted even תוך ל' יום (for even for שאר קרובים (אבין ואמו (סר even for שאר קרובים)).

SUMMARY

An אבל with small children may remarry 'תוך מחל and be בועל after 'ל. An בועל without children may not marry 'ל מכסילות מכסילות according to the ר"י and may marry and be בועל תוך ל' according to the אבילה תוך ל' may marry an אבילה תוך ל' (provided she is not within three months of a previous marriage). An אביו ואמו ל' (even if he was מקיים פו"ר).

THINKING IT OVER

1. תוספות, in the previous דברים מצנעה (תוספות, in the previous דברים מצנעה אבילות, from the fact that the בעילת מצוה was permitted only where the ממ was in the room, but not after he was buried (when the אבילות begins). However, here distinguishes between בעילת מצוה (which is forbidden during 'ל') and a regular בעילת מצוה after 'ז'. How can we therefore prove from בעילה

-

²¹ In our text it reads שמים (instead of של מצוה).

²² This view would however be in contradiction with the ר"ת who previously stated that אפילן מתו אביו ואמו יכול לכנוס

לאחר ל' (but not before); indicating that it applies both to שאר אביו ואמו as well as to שאר קרובים

²³ See (the text) there (by) footnote # 6.

²⁴ See footnote # 3.

(which is אסור באבילות), that דברים שבצעה applies to a regular בעילה? ^{25}

2. תוספות proves from the story of יוסף הכהן (where he was 'בנים that it is forbidden (for someone who is permitted to marry 'תוך ל' [because he has בנים [because he has חוך ל' [לקטנים to be בנים until after 'ל' However there is seemingly no proof, for there she was also an אבילה (and the reason of בנים קטנים do not apply to her), therefore he could not be אבילה until לאהר ל' however if she is not an אבילה, perhaps (if he can marry 'לועל תוך ל' he can be (תוך ל' ^{27})

3. תוספות writes that it is forbidden to marry 'תוך ז' even for one who has בנים קטנים, as it is evident in our גמרא here. However our אמרא here is discussing one who has no children, therefore he has to wait until after 'ז', but how do we know that one who has בנים needs to wait until after 'ז' differentiates between בנים קטנים [where he may marry 'אין לו בנים אין אין לו בנים אין לו בנים אין אין לו בנים אין $[marry]^{29}$?

4. תוספות rules that by יש לו בנים קטנים he may marry an 'אבילה תוך אבילה. What would be the rule according to the "ר"ת פו"ר אַ קיים פו"ר, is he also permitted to marry an (תוך ל') אבילה (תוך ל') אבילה

²⁶ See footnote # 4.

²⁵ See אליה רבה.

²⁷ See מהרש"א.

²⁸ See footnote # 5.

²⁹ See footnote # 7.

³⁰ See חי' רע"א.

³¹ See footnote # 12.

 $^{^{32}}$ See סוכ"ד אות כו.

³³ See footnote # 18.

³⁴ See סוכ"ד אות כו.